

אחת של "הדים" הוא נוגע בשאלת הסבלות :
 "סוחבים יהודים כפופים משאות כבדים ;
 האדם שובח לישר קומתו, ומי שלא ראה
 אדם נופל תחת משאו — נופל ממש — לא
 ראה עלבון מימיו". יעקב רבינוביץ מתאר
 את סבל אחינו התימנים ודורש מהסתדרות
 העובדים לבוא לעזרתם, והוא מסיים : "יעשה
 גא המעט, וכי לא בדרך קמעא קמעא כעלות
 השחר גאולתם של ישראל ואדם?"

בספרו האחרון "הנער עם אופנים",
 שנדפס בקובץ סופרי ארץ ישראל "מעט
 מהרבה", גזכר יעקב רבינוביץ שבימי
 המאורעות הרפ"ט השאירו ילד תימני עם
 אופנים לשמור בפניה אחת. בצורה אמנותית
 הוא מתאר את העוברים ושבים, את הויכוחים
 שבין אנשי ז'בוטינסקי ובין "הנער העובד",
 אבל — מדגיש הסופר — את הילד התימני
 שכחו, שכחו לגמרי... הנער ירד מהאופנים,
 עמד מרותק למדרכה, רגז ובקש להחליפו
 והיה כולו זיעה ורעב...

יעקב רבינוביץ היה סופר בעל מצפון ולב,
 אוהב ישראל, בעל תכונות הומניות, שמעטים
 כמותו בדורנו.

ש. שפירא

מאנשי כסף ונכסים כבדים שאינם קוראי...
 אני לא נדחק לדלת סגורה ולא מתפרץ לדלת
 פתוחה". ובעדינות מיוחדת הוא מסביר
 לסופרים שאין צורך "בהתאחדות סופרים",
 כי סופרים אינם כשאר בני אגודה מקצועית
 ואינם תמיד קרובים ברוח אחד לשני, והוא
 מסיים : "אני מחפש לי קרובים ברוח בין
 אנשי עמל ועבודה, אבל מה לי ולכבוד
 סופרים... הלואי והיינו קודם מגיעים
 לכבוד אדם".

בספרו הגדול "נודדי עמשי השומר",
 שהופיע בשני חלקים, הוא מתרומם לידי
 מדרגה חשובה של שלמות ריאלית, וחן
 המולדת הקמה לתחיה שפוף על כל דף ודף
 של הספר.

זכיתי להיות במחיצתו לפני מלחמת העולם
 השנייה בתפוצות ישראל בפולניה. בסערה
 ובהתרגשות עבר את כל משקי ההכשרה של
 "החלוץ", ומי שלא ראה את יעקב רבינוביץ
 עומד בבית הכנסת של עירו חלקוביסק
 ומדבר בהתרגשות, כצעיר, על ציון וחלוציה
 — לא ראה בעל מזג טוב מימיו.

מתוך יחסו האנושי לכל חלקי ישובנו, שם
 המשורר את לבו לסבל התימנים, ובחבורת

ציונים ביבליוגרפיים

מצוקות השאל שסבלו אחינו ברורות האחר
 רונים. ידעו גא חניכינו הצעירים, מה גדול
 היה המחיר ששלמנו בעד גאולתנו ומה יקרה
 לנו הגאולה שעלתה לנו במחיר גדול כל
 כך — — —

בספר נאספו ועובדו דברים משל משה
 פראגר, אביגדור המאירי, א. יערי, משה
 סמילנסקי, יהודה יערי, שמואל דיין, אליעזר
 שמאלי, ש. שלום, גרשון שופמן, אנדה פיג
 קרפלד, יהודה קרני, ברוך הרמנוביץ, ש.
 קאצ'רגינסקי, מיכאל רכבי, משה מוססונו,
 ס. חאן-פאססן, מרים סירקין, יואל פלגי,
 חיים ארלוזורוב, רות גרובר, יעקב טשרנוביץ,
 שמשון מלצר, אליהו מייטוס, יצחק שנברג,

"בזמן הזה", מעובד בידי חברי מורים של
 גרין-קוליני בפילדלפיה — עזריאל איזנר
 ברג, פינחס וזכטר, זאב חומסקי, שמואל
 פיסליק, השער צויר עלי ידי יצחק
 סנקובסקי. שני חלקים (במימוגרף).

ב"פתח דבר" נאמר :

"מטרה בפולה הציבו לפנינו מסדרי הספר
 הזה : א. להמציא לתלמידינו חומר ספרותי
 קל ומגרה את תאבונן הקריאה, ולהרגילם
 בקריאה עצמאית. ב. לגולל לפני חניכינו
 את פרשת, חבלי משיח' וחדות הגאולה של
 דור אחרון לשעבוד וראשון לגאולה. — —
 מחובתנו היא להכניס את תלמידינו לפני
 ולפנים של מגילת הלבטים, העיניים וכל

„שניט פון מיין פעלד“ (עטייען, דער ציילונגען, מיניאטורן), פון ש. טענעט בויס. ארויסגעגעבן מיט דער קאָפּע ראַציע פון דעם ש. טענעט בויס בוך־קאָ מיטעט. ניו־יאָרק, 1949 (628 עמ').

בספרו החדש הזה „קציר שדי“ של ש. טננבוים נאספו מסות, סיפורים, מאמרים, ריפורטאזשות, זכרונות, שרטוטים ורשימות מפריעטו של המחבר בשנים האחרונות. רובו המכריע של החומר שנאסף פורסם ב„וואכנבלאט“ הניו־יורקי בשנות 1935—1948. כמה מן הדברים נתפרסמו בכתבי־עת אחרים. ספר זה גרפס בצורת „פוטו־אופסט“, והוא כפי שסובר המחבר, הספר היהודי הראשון מסוג זה. בספר באו „מאמרים ומסות על סופרים יהודיים, על בעיות יהודיות, שנכתבו במצב־הרוח ובאווירה של השנים האחרונות, החרשים האחרונים, השבועות האחרונים. הספר הוא משום כך ספר אקטואלי —“ („במקום הקדמה“).

...

„התנועה הציונית בהתפתחותה“, חלק שלישי: ממות הרצל עד מלחמת־העולם הראשונה (תשעה־עשר שיעורים), מאת יצחק גרינבוים. יוצא־לאור עלידי המח' לקה לעניני הנוער של ההסתדרות הציונית בהוצאת ראובן מס, ירושלים, תש"ס (304 עמ').

ב„דברי הקדמה“ אומר המחבר:

„מטרתו של הספר להסביר איך הגענו עד היום, מה הם המניעים והגורמים שעוררו את הכוחות בעם, ומה הם התנאים, בעולם ובארץ, שקידמו את התנועה לקראת הגשמתו של חזון הגאולה. בשני החלקים הראשונים עמדנו על תקופת ההכנה לניסוח הרעיונות וגיבושם וכן גם על ההתקפה המעשית הראשונה לשם הגשמתם. בחלק השלישי שלפנינו אנו מגוללים את הפעולות הראשונות, לאחר כשלונה של אותה ההתקפה, לשם צבירת כוחות בארץ וסלילת הדרך להתפתחות האורגאנית.“

בסוף הספר באה ביבליוגרפיה על „הת-

נתן אלתרמן, יעקב פיכמן, משה טבנקין, אפרים תלמי, איש חוליה, דוד שמעונוביץ, ועוד.

...

„פון ארץ ישראל אנצור“, פון הרב נפתלי האַדאָוויץ, הוצאת „פרדס“. ניו־יאָרק, 1949 (192 עמ').

בספרו זה, „מאוצר ארץ ישראל“, אסף המחבר „מאמרי חז"ל וזוהר, ביאורים בתורה ורעיונות, אימרות והערות חסידיות, מעשיות ואגדות, הלצות ובדיחות, שנכתבו ושנאמרו על ארץ־ישראל במשך הדורות“, מימים קדומים עד לזמננו־אנו.

ב„הקדמה“ מציין המחבר, כי „באוסף המאמרים והרעיונות הנבחרים יקלטו הקוראים את בתי־הקול של הרגש העמוק בעד ארצנו שפעם בלבנות מוריגו ומדריכיגו“, והוא מביע גס־כן את תקוותו, „שאוסף זה ימלא חסרון, שמרגיש בו כל אדם המתענין בבעיה הארץ־ישראלית“.

...

„די יידן אין אוקראינע“ (פון די עלטסטע צייטן ביז נאָך ת"ח ות"ט), פון י. ש. הערץ, פאָרלאַג „אונזער צייט“, ניו־יאָרק, 1949 (262 עמ').

הספר מכיל ארבעה חלקים: חלק א' — הקמת הישובים היהודיים; חלק ב' — מן ה„אונזע“ הלו־בלינית עד המרד של כמילניצ'קי; חלק ג' — ת"ח ות"ט; חלק ד' — האם חכרו היתודים כנסיות גוצריות? בסוף הספר באו „ביבליוגרפיה“ ומפתח השמות של האנשים, הערים והישובים שזכרו בספר.

על יסוד ראיות חזקות מוכיח המחבר בספרו, שנכתב מתוך ידיעת הנושא, כי שקר טפלו על יהודי־אוקראינה כמה „היסטוריו־גים“, שהם היו חוכרים את הכנסיות הגוצריות (ה„צירקבות“), ועל ידי כך פגעו קשה ברג־שותיהם הדתיים של ההמונים האוקראיניים — וזה גרם להריגות האיומות ביהודים. מר הרץ קובע, כי אין להאשמה זו שום יסוד.

...

ארץ-כסופיהם — ארץ ישרא ל.
הפעולה הזאת, שנושאת העיקרים במשך כל
שלש השנים היו ה"ברית" והעליה (ההעפלה),
אורגנה ובוצעה במסגרת משותפת של תשע
תנועות ציוניות, אשר הקימו והו את הסתר-
רות, תחלוצ האחד בין שארית הפליטה
באיטליה. — אנו אמונה, שדפים אלה יתנו
לקורא ולחוקר תמונה נאמנה מתקופה רבת
לכטים והישגים בדרך לקראת קיבוץ
גלויות. — — —

...

"לא תשכח", פון הרב אהרן ירוחם
(אלטשטעטער רב). פארלאג "סיני", ניו
יארק, 1949 (רמ"ח עמודים).

המחבר, הרב אהרן ירוחם, שהקדיש את
ספרו זה לאחותו מרים-שרה שנפטרה על
קידוש-השם, התכוון בחיבורו (כפי שהוא
מציין בפרק הראשון "כתוב זאת זכרון
בספר") להזכיר לנו שוב את דבר החורבן
הנורא שבא על עמנו באירופה תחת שלטון
הנאצים ימ"ש — כי "מהר"מדי נרגענו, תיש
מהר השלמנו עם השמדת ששה מיליונים
יהודים". המחבר סובר, ש"אם נכניס את
החורבן לתוך תפלותינו ומנהגינו, לא יישכח".
והרי "ציון וירושלים נשארו קרובים לנו
בגלות בת אלפים שנה, רק מפני שחכמינו
הבינו לעשותן חלק בלתי נפרד מפעולתנו
הדתית בכל יום". אמנם, התקנות שהובאו
בחיבור זה צריכות להיות מורחבות ומוש
למות עלידי כנסיה של מנהיגים דתיים. כאן
נרשמו רק שרשונים, ראשי-פרקים. בספר
זה נעשה "הנסיון לתת סקירה ברונולוגית"
על מהלך המאורעות האיומים ולעורר את
הקהל לקיים את מצות "זכור את אשר עשה
לך עמלק".

בספר באו גם כן הרבה צילומים מזעזעים
מתקופת-האימה.

נועה הציונית בשנות תרס"ד-תרע"ד —
מאת ד"ר ישראל קלוזנר.

"דאס פאלקס-מויל אין נאצי-קלעס"
(ריידענישן אין געטא און קאצעט), פון
י. קאפלאן, ארויסגעגעבן פון דער צענטר-
ראלער היסטארישער קאמיטע ביים צ"ק
פון די באפרייטע יידן אין דער אַמערי-
קאנער זאנע אין דייטשלאנד. מינכען,
1949 (62 עמ').

בחוברת זו נאספו ביטויים ופתגמים, חי-
דושים והלצות, שנוצרו עלידי אחינו המעונים
שבארצות השעבוד הנאצי, המחבר מציין
בהקדמתו, ש"תהליך היצירה העממית לא
פסק אף במצב הגרוע ביותר בגיטו ובמחנה-
הריכוז", אבל "עם כל העמל להכניס לתוך
אוסף זה חומר מתוך גיטאות ומחנות רבים
ככל האפשר", הרי רוב האימרות "מוצאן מן
המקומות, שהמחבר עצמו היה בהם בימי
הנאצים. אלו הם הגיטאות של קובנה, ריגה,
שאול והמתנות של קיזורטאלד (לטביה),
פוגיביזש (ליטה), שטוטהוף (פרוסיה),
ודאכאו".

...

"תחלוצ בברית" ובחשפלה" (פעולות
והישגים), חיבור-סיכום להסתדרות "החי-
לוצ האחד" בין צביר הפליטים באיטליה.
בהוצאת מרכז "תחלוצ האחד" ברומא.
העורך: ל. לוש. רומא, סבת תש"ט
(144 עמ').

ב"מבוא" נאמר:

"חוברת צנועה זו באה לסכם פעולה חלוצ-
צית בתקופה שלאחר מלחמת-העולם השניה,
בשנים תש"ו-תש"ט (1945-1948), בין צי-
בור של יהודים פליטים מארצות מורחא-איר-
פה, שהגיעו לאיטליה על מנת להעפיל לחופי

